

Յ Է Լ Է Ք

Մ Ո Ւ Ս Ա Վ Վ Է Ր

ՐԻՍԱԼԷՅԻ ԻԼՄԻՅԷ, ԷՏԷՊԻՅԷ, ՍԱՆԱԻՅԷ, ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԷ, ՇԻՔԵԱԵԷ ՎԷ
ՄԷՊԱՀԻՍԻ ՄԻԻՖԻՏԷՅԻ ՍԱԻՐԷ

Ս Է Ա Տ Է Թ Ի Ի Ն Ս Ա Ն Ի Յ Է

Տkorsխննիւ նիւսխսհեկն Տեվալ (սահիփ 54)

Պու իֆատէտէն իսթինպաթ օլու-
նուր քի, վալիտէյնին իսթիգպալինի,
վէ տէ սէատէթի հալինի թէէմին է-
տէճէք պիրինճի շէյ էվլատ օլաու-
ղունտան, պէնիի ինսան իշպու էհէմմ
խուսուսա նազարը պի գայտի իլէ
պագմամագ, վէ օլ պապտէ իճապ
էտէն ֆէրիզէյի գիմմէթի թէմամըյլա
իֆա գըլմագ լեազըմ կէիլըիքէն, մա
թէէսիւֆ սէօյլէրիզքի, շահանը իթի-
նա օլան իշպու միւհիմմհօգթա, պիր
թագըմ իթիգատը պաթըլիյէ իլէ ճա-
հիլ վէ թէրպիեհսիզ քիմնէլէրին, վէ
մին էլ գատիմ գալըլայր պէյնինտէ
մէսէլ սըրասընա, վէ ինչէ քիթապլա-
րընա կէշմիշ պօշ սէօլէրին թէէսիլի
թահթընտա տըր:

Վէ պու պապտէ օլան պիր թագըմ
միւզիլըր պաթըլիեթլէրի, իլմ վէ սա-
նաթտան պի խապէր միւսի գատըն-

լարըն կիւն պէ կիւն արթըրմագտա,
վէ քէնտի ֆաիտէլէրինին մուհաֆա-
զասը գըմնընտա ինսանիեթին պէօյ-
լէ պիր նազիք վազիֆէսինի թէհլիքէ-
լէր կիրտապընա պըրագմագտա տըր-
լար:

Էպնայը պէշէրէ տահա տօղմատան
եուլմուճագ օլմագտա, վէ թէվէլ-
լիւտտէն սօնրա տախի եա սաղսըզլը-
ղա, եա սա կէնճ կէնճ մէզարա եօլ-
ճու օլմագլըղա միւպթէլա գըլմագտա
տըր լար:

Աթըպպայը հազիգանըն շիմտիեթ
գատար վուգու պուլան քէշֆիեա-
թը նէթիճէսինտէն աննաշըլարըղընա
կէօրէ, չօճուգլարըն սաղսըզլըգ, վէ
խասթալըգլարընտան օնտա պիրի թա-
պիլի օլմանըպ, իլլա պիր չօգ գարըճա
պաթըլիեթին, վէ պօշ զիւիւմէրէ
թէմէսսիւք էտէրէք վէրիլէն սէպէպի-
նէթին, վէ պիր թագըմտա թէտպիր-
սիզլիքլէրին նէթէճէյի միւտհիշէսի
տիր:

Միւրատըմըզ սէատէթի ինսանիյէ-

եի խալէլտէն վիգաեէ հտէճէք, վէ էօմրիւ կէօնէնտիրէճէք թարիգլէրի վազը քնդարը ամմէ գըլմագտան իւ պարէթ իտուլինտէն, էվվէլ պէ էվվէլ սէատէթէն իւք հուսուլու էսպապընտան մնատուտ օլան թէվլիտ հագգընտա, աթըպպալը մէշհուրէ թաւափընտան թանին օլունան վալիտէյն վազաիֆինէ տաիւ պազի խուսուսաթը նաֆաաեը պէր վէճհի զիւր պէեանէ միւսարաաթ էտէրիգ:

1. Պիր վալիտէ, համիլէ օլտուղու կիւնտէն իթիպարէն հաեաթը ճէտիտէ գատէմէսինէ բանիհատէ էթմէքտէ օլտուղունու թանրմալը, վէ հէր պիր հարաքէթ, աթվար ու էֆքեաւընը պու տուլկուեա թաթպիգ գըլմալը տըր:

2. Պինաէն ալէյհ համիլէլէր, միւմքին մէրթէպէ թէմիզ վէ պէսէեիճի եէմէքլէր եէմէլի, վէ համիլինի վազ իլէ չօճուղա սիւտ վէրմէյէ պաշլամատա տախի, այնը գաիտէեէ ըիաեէթ էթմէլի տիր:

3. Պու տէմէք տէյիլ տիր քի, մութլազա դաեէթ միւքէմմէլ վէ լէզիզ թաամլար եէնսին . . . վէ ուճու սէֆահաթտա, վէ շիշ պօղազլըգտա գարար վէրսին, զիրա պու ճիհէթ սէֆիլ եէմէքլէքտէն պէտթէր տիր: Թէմիզ վէ պէսէեիճի տէմէքլէ միտէեի պօշ, վէ ֆաիտէսիզ շէյլէր իլէ տօլտուրմաեըպ, գանա վէ սինիրլէրէ գուվվէթ վէրիճի եէեէճէքլէր, եանի սիւտ, խաֆիֆ բիշմիշ հուսուլթա, էթ վէ սուեու վէ սէպզէ կիպի շէյլէր եէմէք աննաշըլմալը տըր, վէ եէմէյին տաիմա պիր շէշիտի թէճվիզ գըլընմաեըպ, արատա թէպտիլ էտիլմէսինէ տէ իթինա գըլընմալը տըր:

4. Եէմէք վէ իշմէք պապինտէ, էն զիեատէ իճթինապ էտէճէք շէյլէր, գան թահրիք էտիճի պահարաթ, վէ միւսքիրաթ տըր, զիրա խապիրթօլու իշկիլէր, թարշըն պահար վէ պիւպէր, վէ տահա գանըն ճէվէլանընա շիտտէթ վէրիճի պիր թագըմ շէյլէր, վէք չօգ մազարրաթը միւճիպ օլտուղու կիպի, թիւթիւն թէնպէքիւ վէ էնֆիյէ գուլլանմագ տա պունլարտան կէրի գալմազ:

Անճագ խալիս վէ էսկի օլմագ, վէ եէմէքտէն եէմէյէ սու իլէ իսթիմալ գըլընմագ իւզըրէ, եէվմիյէ 25—30 տիրհէմ շարապ իսթիմալի ֆաիտէտէն խալի օլմագ:

5. Համիլէ գատընլարա, պիր գարար եօրուլմագ նէ տէրէճէտէ էլ վէրմէզ իսէ, գատիմ օթուրմագ, վէ հարաքէթտէն տուր օլմագտա այնի հալտէ կէլիշէմէզ. պու սէպէպտէն համիլէլէր թաաճիզ օլմաեաճագ գատար իշ իլէ մէշղուլէ օլմագլըզա, վէ արատա տախի թէմիզ հալա ալմագլըզա սայ էթմէլի տիրլէր:

6. Համիլէլէքտէ պէտէնին հիշ պիր եէրինի սըգաճագ, վէ պիր ճիհէթլէ թաաճիզ օլաճագ էլպիսէ կէյինմէքլէք ճաիզ տէյիլ տիր. վէ պաշլըճա միտէ պէլ, վէ աեազլար սէրպէսթ պըրագըլարագ հարաքէթէ սուհուլէթ վէրլմէլի տիր:

7. Հարաքէթի շէտիտէտէն, եանի օյնաեըպ սըչրամագ, վէ եիւքսէք եէրլէրէ չըգմագ կիպի թէհլէքէլէրտէն հէզար էթմէլի տիր:

8. Հիտտէթ, գօրգու, վէ արզու կէթիլիճի շէյլէրտէն միւլքին մէրթէպէ սազընմալը, վէ պիւթիւն կիւն պու միսիլու սէպէպիեէթի զաֆիլէ-

տէն ինթրազլը տուրմալը, վէ շաւեա պիր արալըգտա պէօյլէ պիր հալ վու-
գու պուլուր իսէ, էլտէն կէլէ պիլ-
տիյի մէրթէպէ գալալի ֆէրահլան-
տըրմանա չապալաւըպ, նէ իլէ օլուր
իսէ թաղեիգ էթմէմէնին եօլունու
պուլմալը տըր:

Յ. Պու պապտէ օլան էն պիւեիւք
մէսէլէնին պիրիսէ տէ, համիլէ գա-
տընլարըն պիր շէյ արզուլէմէսի մաա-
տէսի տիր: Պու խուսուսուոն զիւսաոէ-
սիլլէ էհէմմիսէթի մահալլիյէսի օլ-
տուղունտան, պազի թափսիլաթ ի-
թասը ֆաիտէտէն խալի տէյիլ տիր:

Թիւրքիսաճա էքսէրիա էօյլէ պիր
զէհապ հիւքմ էթմէքտէ, եախօտ գա-
տըն թափէլէրի, վէ մաւիլիյէրիս պիր
թագըմ ճահիլլէրի էօյլէ էհէմմիսէթ
վէրմէքտէ տիրլէր քի, համիլէ գա-
տընլարըն ճանլարը հէր նէ իսթէր,
եախօտ պուրունլարընա հէր նէ գօ-
գուսու տէյէր, վէ տահասը տա վար,
րիւեալարընտա նէ քի կէօրիւրլէր ի-
սէ, ծնտան պէհէմէհալ պուլտուրու-
լուպ եէմէլի, եօգսա քէնտիլլէրինէ,
վէ տօղաճագ չօճուղա մաղարաթը
քիւլլիյէ վուգու պուլուր տէեու:

Շու սօնրաքի էվհամտան տօլաւը,
րուեալար իլահը օլան Մօրքէ տախի
ֆուրսաթեապ օլմագտա, վէ սանըր-
պըն քի պուլունմասը միւշքիլ օլան,
վէ վագթի եախօտ մէվսիմի օլմահան
շէյլէրի կէօսթէրմէք իւղրէ, պիր գա-
րար համիլէ րիւեալարը տօլաշմագտա
տըր:

Գիւլլիւէն էվհամտան իպարէթ օլան
իշպու խուսուսուոն մաղարաթը, է-
սասընտա օլմահըպ, պէօյլէ պիր շէյ
իթիմատ էթմէքտէ, վէ էհէմմիսէթ
վէրմէքտէ օլտուղունու պիլմէք իշուն,

պիր էտնա միւթալաա պիլէ քեաֆի
տիր...:

Վէ պունա, վագթիլլէ ճիւն վէ քէ-
րի կիպի շէյլէրէ ինանըմագ սէպէ-
պիլլէ վուգու պուլան միւտհիշ հալ-
լէրին, օ իթիգատըն զաիլ օլմասըյա
պէրապէր պիլվիճուտէ րէֆ օլուն-
տուղունու տէլիլ իրաէ իտէրէք տէ-
րիլ քի, պու պապտէ տախի վէրիլէն
էհէմմիսէթ վէ էմիսէթ իսգաթ է-
տիր իսէ, պու եիւզտէն համիլէ
գատընա վէ չօճուղունա, թէհիլքէ
վէ մաղարաթ կէլէճէք սէպէպէրին-
տէ պէրապէրճէ մահվ էտիլմիշ օլա-
ճաղը պէտիհի տիր:

Վէ Խըսըրէյլէզ կիւնիւ համիլէ գա-
տընըն տըշարը չըգմամասը, վէ պիր
իշ իլէ մէշղուլէ օլմամասը, վէ շաւեա,
խիլաֆընտա հարաքէթ իտէր իսէ,
թէվէլլիւտ էտէճէք չօճուգտա Խըսը-
րէյլէզ նըշանը պուլունուր օլմասը
մէսէլիտէ էվհամը մէզպուրէնին սա-
նիսի տիր:

Հէլէ գօգու ալմագ, վէ րիւեատա
Մօրքէնէ էյլէնճէ օլմագ խուսուսալա-
րընճա օլան միւշքիլաթը, պազի ին-
սաֆիլը մաւիլիյէր թէսհիլ էթմէքտէ
տիրլէր, եանի համիլէ գատընլար
րիւեալարընտա, պուլունմասը ատիմ
իւլ իւլքեսնտան օլան պիր շէյ կէօ-
րիւպ, վէ վէ արզուլարլար, եախօտ
պուլունլարընա պու եօլտա պիր շէյ
գօգուսու չալար իսէ, չարէսի ըլնմա-
փօմ օլուպ, պունտան պիր մըգտար
շէյ պիշիլիպ եէմէք, հէր պիր մա-
ղարաթը տաֆի իմիշ, ըլնմափօմ
պուլունմահան մահալլէր էհալիսի,
պէօյլէ պիր միւճիլէ նէվինտէն օլան
քէրամէթինտէն մահրում տուրլար
տէմէք իսէ տէ, մաւիլիյէր էլպէթ օ-

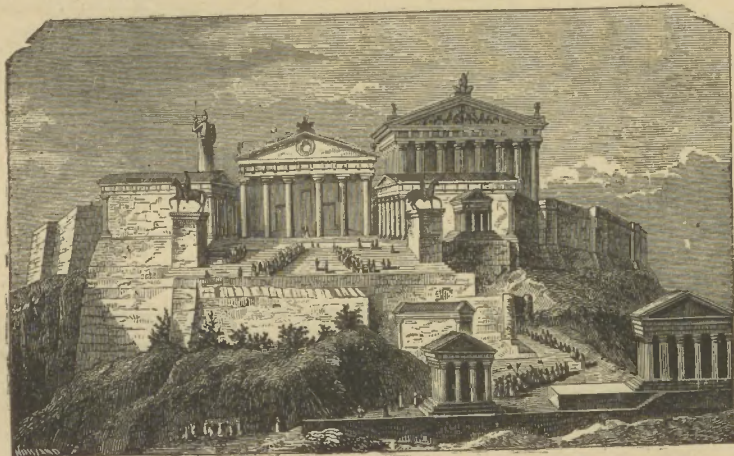
րալար իշուն տախի պիրեր շէյ ույ-
տուրմուշլար տըր:

Թէէսիւֆ օլունուր քի ագըլ սահի-
պի օլան ինսան գըսմը, թապիաթ
գանօնու. խարիճինտէ օլան, վէ հաթ-
թա հայլանաթտա պիլէ էսէրի պու-
լունմանան պէօյլէ պիր պօշ շէյի գա-
լէ ալմագլըղա իրթիքեապ էսէեօր:

(Գուսուրու պահեմնա)

Եէթ միւքէլլէֆ օլմագ իւզրէ օ՝ րէ-
սիմտէ իպնա էտէրլէր իտի:

Վէ վասաթ պիչիմէ տախի, տօրիկ-
եան թէսմիեէ իլէ, իքինճի տէրէճէ-
տէ օլան իլահլարը սէճտէկեանը
իսէ օ՝ պիչիմէ թաթպիգ էտիպ, վէ
տոսկեան թապիր օլունան էտնա պի-
չիմլէրի տէ, ատի իլահլարը իպատէթ-
կեանընա հասը էթմիշլէր իտի:

ԱԹԻՆԱՆԸՆ ԷՍԲԻ ԻՉ ԳԱՆԱՍՐ

Աթիգ Եունանիսթանտա էպնիեէ
գալֆալըղընըն, վէ օյմանըլըգ սա-
նաթընըն նէ տէրէճէ իլէրի կէթմիշ
օլտուղու պալեատէ կէօրիւլէն Աթի-
նանըն էպի իշ գալեասը ըէսմինտէն
միւսթէպան օլուր, կէրչի շիմտի էպի
հալինի զայպ էթմիշ, վէ փէք շօգ
զէտէլէնմիշ իսէ տէ, թարիսի իլէ
էպի ըէսիմլէրի գալլիմիլի թէմա-
միլլէ թաստիգ էտէրլէր:

Եունանիլէր սալիֆէն ինշաաթ սա-
նաթընը իւշ նէվէ թագսիմ էտիպ,
պիրինճիսինէ յոնիսկան պիչիմ տէր-
լէր, վէ էն ուլու, վէ պիրինճի տէրէ-
ճէտէ օլան իլահլարը մասապիտինի զա-

իմտի ուլում ու ֆիւնուն իլահիյէսի
օլան Աթէնաս, շէհրի մէզպուրուն
մուհաֆըզէսի ատտ օլունուր օլտու-
ղունա, վէ իլահլար սընրֆընտա իսէ,
իքինճի մէրթէպէտէ պուլունտուղու-
նա մէպնի, Աթինանըն մէզքիւր իշ
գալեասընտա Աթէնասա տօրիկեան
պիչիմինտէ միւքէլլէֆ պիր մասապիտ
իպնա էթտիլէր քի, 228 աեագ վէ 7
փարմագ իրթիֆանտէ, վէ թէրպիէն
100 աեագ 8 փարմագ թուլունտա
իտի:

Մէզքիւր սէճտէկեան միւթէատ-
տիտ տաիրէլէրէ ինգիսամ էտէր օլ-
տուղու իլէ պէրապէր, ասըլ հէյրէլ,
իքի եանլարընտա օն եէտիլէր, վէ
պինանըն եիւզ թարաֆընտա 8 ատէտ

հայրենիքս օյմա պաշտօնաւոր իւր
ընթաց օլունմուշ տիրեքլէր իւզերին
գուրուլմուշ պիր ճէսիմ վէ միւքէլլէֆ
պինա իտի:

Հէյքէլին սաղ ճիհէթինտէ, վէ զա-
եթ մէթին սիւրէթտէ եափըլըլ պիր
պինա իւզերինտէ, վէ 70 տեազ իր-
թիֆաինտէ օլարագ, Աթէնասըն ֆիլ
տիլինտէն մասմուլ պիր սանէմի մէր-
քիւզ իտի քի, պէրըն վէ պահրէն էր
էյիճէ ուզագ մահալլէրտէն սէչիլի, վէ
նէչէ նէչէ թէչիլքէ իչինտէ օլան-
լար, նիւազ վէ ըրճասընը տուեուրա
պիլմէք իւզրէ, Աթէնասա թէվճիհի
խիթապ էտէ պիլի իտի:

Մէքքիւր սանէմ Բըրսոտտան 450
սէնէ ագտէմ, օյմաճըլըլտա քէսպի
չէօհրէթի պէղաեթ էտէն մէշուր
Ֆիտիասըն էսէրի հիւնէր վէ մարի-
ֆէթի օլուպ, պու զաթ սանաթտա
օ տէրէճէ մէհարէթ գաղանմըլ ըտը
քի, գալէմի ալթընտա ֆիլտիլիէր
պալ մօնու քէսիլի, վէ էն ինճէ վէ
զարիֆ չիզկիլէրինի, վէ տէօնէմէճ
եէրլէրինի թէհայելի օլունաճագ
պիր սիւրէթտէ կէօսթէրի իտի:

Աթէնասըն սանէմին օյմատա, իս-
մինին պիր եէրինէ իշարէթի մէֆու
օլմագտան նաչի, տէնիր քի Աթէնա-
սըն էլինէ վէրտիլի գալգանըն օրթա-
սընա, պիր չիչէք նագըլը գըլըգուր
քէնտի ըհամինի իշլէմիլ, վէ պու վէճհ-
լէ իսմինին պագասընը պէճէրէ պիլ-
միլ իմիլ:

Աթինայըլար պատէհու պունուն
ֆարդընա վարարագ, իչլէրինտէ ուս-
թայըգ իլէ պիր իշ իճրասընա մու-
վաֆֆագ օլան օլուր իսէ, « Ֆիտիաս
իշարէթի » տէմէքլիք մէսէլ սըրասը-
նա կէշմիլ տիր:

ԳԱՅՍԷՐԻՅԷՆԻՆ ԱԹԻԳ ԳՕՃԱՊԱՇԸԼԸԼԸ

Պեշինճի Աիւսխէհէն իւլալ (սանիֆէ 75)

Տահա քիմ վար քիմ եօգ ֆարդընա
վարամտան, վէ պիր սէլամ վէրիպ ալ-
մատան օթուրտուգլարը օտատան իչէրի
կիրէր կիրմէզ, պիր իսթիհագբարի սիւ-
րէթտէ, վէ զաեթ միւթէքպալիրանէ
պիր թարգ վէ հէյեթլէ ալըր ալմագ
— Օ... չօրպաճը սէնտէ օն իքի օլուր օլ-
մագ կէօգլէրին քէօր միւ օլուր — տէտի,

Պունու էչիտիր էչիթմէզ սինիլլէրիմ
տիրտէմէէ, վէ ագլըմ պաշըմտան կէթ-
մէյէ պաշլատը, վէ ալթըգ ճան եէրինի
եաւըրկըլատը, վէ տահա օթուրմագսը-
զըն հէման աեագտա, ըրճա էտէրիմ
մէճլիս շու իֆատէմի տիյնէերն տէեուպ
վէ շու մէնգէպէեր չէքտիմ:

Վաղթիլլէ պիրի էվլի վէ տիկէրի էրկէն
իքի գարտաշ օլուպ, էրկէն գարտաշ էվ-
լի գարտաշըն մաեթինտէ վէ խըտմէ-
թինտէ պուլունուր, վէ էվինտէ սաքին
օլուր ումուշ, լաքին էվլի գարտաշըն
ֆամիլեասը հէր նասըլ իսէ գայնընը իս-
թէմէիպ, տաիսա գօճասընա էվտէն
սալմասընը թէքլիֆ էտէր իսէ տէ, գօ-
ճասը գարտաշընըն սատագաթընը պիլ-
տիլի իլէ պէրապէր, պիլա միւճիւպ հա-
գարաթ էթմէքլի իտէ իօշ կէօրէմէէրէք
գարըսընըն սէօգիւնիւ ըէտտ էտէր իմիլ:

Կիւնիւն պիրինտէ չարսուտան պէքմէզ
ալըպ, վէ գարտաշը իլէ էվէ եօլլատա-
տա, գարը պօշաթմագ իչուն գօլունտա-
քի ալթուն ճէպէլլէրի չըգարմագ իճապ
էտէրէք, պիրիսինի չըգարըպ սօֆա եաս-
տըղընըն իւզերինէ գօտուղու, վէ տիկէ-
րին տէ չըգարմագ իւզրէ պուլունտու-
ղու սըրատա, պէքմէզճիինն տէլէսին-
տէն շաշըրըպ, օնու տա չըգարտըմ գան-
նըլա պէքմէզճի իլէ պէրապէր պիրի գէ-
մինէ էնմիլ, վէ պէքմէզի քիւրէ պօշա-
տըր իքէն գօլունտա իլլիքտէ գալան
ճէպէնին օ պիր թէքլիք քիւրիւն իչինէ
տիւշիւ վէրմիլ:

Պէքմէզճի իլէ գայնը կէթտիքտէն, վէ գարը իշինի պիթիւրտիքտէն սօնրա ճէ-պէսինի ալմահա կիտէրքի, գօտուղու ետրտէ պիր թէքի վար տիկէրի եօգ, հէ-ման պէքմէզճի իլէ պէքմէզի պօշալտըր իքէն գայնըմ պիր թէք ճէպէեի ափարտը տէեու գարար վէրիւր, ագչամ օլուպ գօ-ճասը կէլմէտէ, պիր եայղարա վէ գը-եամէթ իլէ — Պէն սանա շիմտիեէ գա-տար տէեօր խէմ տէ տուեուրամահօ-րում, եինէ սլու խաինի էվտէ սագլա-եօրսուն իշթէ ճէպէմին պիր թէքինի կէօզ կէօրէ չալտը — տէեու էօլէ սիթէմէր, վէ տէրտ ու էլէմէր էտէրքի գօճասը տա շիւպէլէնիր, լաքին զահէթ թէմ-քինլի, վէ էմրի պասիթէթէ ըրահէթքեար գէվաթտան պիրի օլտուղունտան, պիր-տէն պիրէ գարըսընըն էֆքեարընա ույ-մատըգտան սլաղա անը թէսքին էթմէ-յէտէ չապալահըպ, — գարը տէր, կէլ պունճա վազըթ տըր սատագաթը սընա-նըլմըլ ատամըն գանընա կիրմէեէլիւմ, էյի տիւշիւն սլունու պէլքի պէքմէզճի չալմըլ տըր... — :

Ձէվալը հէրիֆճիյէզ պու սէօզլէրի նաֆիլէ սէօլէր իտի, գարըսը գայնընըն խըրսըղըղընը օ տէրէճէ եագըն կէթի-րիւր, վէ — Պէն ճէպէլէրի սօֆա եաստը-ղընըն իւզէրինէ գօտուում, վէ ագապլին-ճէ պէքմէզճի իլէ պէրապէր զիրի գէվինէ էնտիւմ եինէ պէրապէր չըգտըմ, պէք-մէզճի նսսըլ օլուպ տա չալաճագ, էվին իշինտէ տէ գայնըմտան պաղա քիմնէ օլմատըգճա եւ շէյթանլար չալտը, եւ աւ օ — տէմէքտէն պիր նօգթա փայը աղաղը էնմէզ իտի :

Սէօզիւ ուզաթմահալըմ պու ոտէմ գարտաղընը սըգըլալմըլ, վէ կէօզ եաղը տէօքմէտէն պաղա պիր էմարէ ալամու-մըլ օլտուղու կիպի, գարըսընըն էլին-տէն տէ գուրթուլամամըլ օլտուղունտան, գարտաղընը տալահա չէքիպ, վէ հինի մահաթէմէտէ եէմին խապէթ էտէրէք, պու սուչսուղ ատէմ գարուրի եէմին էթ-մէյէ մէճպուր օլուպ տա, տահա մահ-կէմէ գափուսունտան չըգմատան իքի

կէօզիւնէ գարա սու էնիպ գափանմըլ :

Օ' արատա զէվալընըն գալալի պիլիւր եւ, գապահաթսըզ եէրէ չու հալը ըիւր մէլալ պաղընա կէլմիշ իտի, մահկէմէ գա-փուսունտա պաղընը աղըպ — Եւ Ռապալ... պաղըրմըլ, պէն տօղրու եէրէ եէմին էթ-տիւմ իքի կէօզիւմ գափանտը, աճապա... եալան եէրինէ եէմին էտէնլէրին ճան կէօզլէրի նէ օլաճագ... — տէեէրէք :

Պունուլն կիպի տէ տահա պէն, օն ի-քիլէրէ տալիլ օլալը էլլիմի պիր շէյէ ու-զաթմատան, վէ ագտան գարատան պիր ագճէլիք իշ եափմատան կէօզլէրիւմ քէօր օլտու խէ, եւ միլլէթին էօթէտէն պէ-րու փարալարընը խարման կիպի սալու-րան, իսթէտլի կիպի ալըպ սաթան, վէ արգասընա կէլէնէ թէփէն, էօնիւնէ կէ-լէնի գափան նէ օլաճագ, Ռապալիւմ սագ-լասըն... տէտիւմ վէ եէրիմէ օթուր-տոււմ. պունուլն իւզէրինէ հէման օն տա-գըգա գատար մէճիւնէ պիր ուղղուլթ-լուգ հիւքմ էթտի, վէ օ վալիւմ հէրիֆ իւէ պու գըսսէտէն զահէթ սլօզուլու վէրտի : իշթէ պանա օլան զարաղ վէ պուղուղու պու եիւզտէն տիր » :

«Վագաա տօղրու տուր տէտիլէր իւ-չիւ պիրտէն, հէմտէ փէք տօղրու, լա-քին նէ ֆաիտէսի վար, հէր տօղրուլուգ հէր եէրտէ սէօլէնմէք իճապ էթմէեօր, վէ չօգ տէֆա ուֆագ պիր սապըր ֆէ-տա էթմէմէնին նէթիճէսինտէն փէք չօգ գէլալէրլէր վէ զահմէթլէր չէքիլէեօր...» պուրատա իշլէրինտէն պիրիսի «ճանըմ տէտի, պաղալարը շէօլէ տուրսուն չու Մարտիրոս վարժապետին չէքտիլի պէլա սլիղէ պիւեիւճէք պիր իպրէթ տիր, պու ատէմին գապահաթը նէ իտի տէ, ֆա-միլեասընա վէ չօլուղունա չօճուղունա հասրէթ չէքէեօր, մէմէքէթինէ կէլէ-մէեօր վէ Սիւ վանքընըն քէօլէսինի պէք-լէեօր : »

«Սման պիրատէր տէտի, ճէվապէն իքինճիսի, Մարտիրոս վարժապետի էյի թանըրմ վէ գաչ տէֆա տա սիզին էվ-տէ կէօրիւշտիւմ, նէ քիսլար վէ ալիւմ-տամ ըտը, լաքին Սիւս սիւրիկիւն կէթ-

տիյնին սէպէսիւնի էսասուր պիլմէմ լուծֆ էտիպ նագլ էտէր իսէնիզ մէմնուն օլուրում» :

Պուսլար սէօյլէշիր իքէն իւշիւնճիւ արգասաշլարը «աճախալ... պուսլար նէրէտէ դալտը պու գատար ուզամաեաճաղար ըտը, Ալլահ պէլաաընը դալտըրսըն, պաշգա չէյ կիպի տէյիլ քի պիր գաշ ատէմ տահա սալտըրաաըն... նէ իսէ շու Մարտիրոս վարժապետ վուգուաթընը նագլ էթ պագալըմ, պէլքի օ վագթա գատար կէլիլըէր» տէտի :

Պուսնուն իւզէրինէ մէրգում, Մարտիրոս վարժապետի թանըեան արգասաշլարնա թէվճիհի իրթապ էտիպ « իսապէթ քի պու ատէմին տըրաեէթ վէ նէգաթէթինի սիզտէ թաստիգ էտէեօրսունուզ տէտի. իսօշ... թաստիգ վէ թալսիյէեէ միւհթաճա տէյիլ տիր նիշուն քի շարթընճա պիր ճէնապ վէ վագար սահիպի օլմագտան նաշի պաշգալարը կիպի օլուր օլմազ չէյլէրէ իրթիքեապ էթմէզ, վէ վէլէվ պիր նէվի մէնֆաաթը շախսիյէսի պապինտէ օլսա տախի, բիեա վէ միւտահանէ պիլմէզ, վէ գատրինի պի հագգըն լիեագաթը գաթիյէսի նիսպէթինտէն պէլէեիպ, եօգտան չէրէֆ ու հայսիեէթ արթըրաեմ իֆքեարըյլա, էօյլէ չօրպաճըլարա մէնսուպիեէթ բէյտա էթմէնին արգասընա տիւշմէյի, վէ պիր եօլ իլէ շունուն պունուն կէօգիւնէ կէօրիւնմէք չապասընտա կէզմէյի գաթան թէճվիզ էտէմէզ, սէօգիւնէ սատըզ, վէ հէր պիր ահվալ ու աթվարը քիթապա մուվաֆըզ պիր ատէմ օլտուղըն չօգլարա մալիւմ տիւր :

Ամա իշ եիւզիւնիւ պիլմէեէնլէր, վէ սալթ զօգագլարտա բասթ կէլիպ, եաթօտ մէմուրիեէթի պաշընտա կէօրէնլէր ահվալը մէշրուհէսինի քիպրինէ հաւլ էտէրլէր, վէ — Արթըզ մէքթէպտէ քերապանութիւն տէրսի վէրիեօրում⁽¹⁾ տէեու, պու գատար գաֆա թութմագտա չէքի-

լէմէզ — տէրլէր իտի իսէ տէ, հէր քիմ օլուր իսէ օլուն պիր գաշ սաաթ ահպապճասընա գօնուշնասը քեաֆի իտի. օնտան սօնրա նէ էսրար վէ հիքմէթէ մէպնի իսէ, ինսան օլան եանընտան այրըլմազ, վէ սէօյլէտիքճէ լալ օլուպ աղզընտան եօգալը պագա գալմամագ գապիլ օլամագ ըտը :

Եաշըմճա էր էյի եէրլէր տօլաշարմ, վէ չօգ աղըլը վէ քիպար ատէմէր իլէ գօնուշտում պէն պէօյլէսինի կէօրմէտիմ... չունքի պու գաթըն պիլիկիսի իլէ պիրլէշէն հիւսնիւ հալ վէ իսլեագը, քէնտիսինին էն պիւեիւք վէ մուագզամ գաթլարտան զիեատէ գատրինի արթըրմագտա, վէ հէր քէսի հագգընտա ֆէվզ էլ ատէ հիւրմէթ ու իհթիրամ էթմէքլյէ մէճպուր գըրմագտա պուլունուր իտի :

Նէ հալ իսէ կէլէլիմ հիքեաեէսինէ, պունտան 7 սէնէ էվվէլքի օն իքիլիյիմիպտէ էֆրատը միլլէթ, մէճլիսիմիզէ քէմալը իթթիֆագ վէ մուհապէթ հիւքմէթմէքտէ օլտուղունու աննասըն իշուն, սըրա տալէթի էթմէքլյէ գարար վէրիմիշ, վէ գուրա աթըլարագ իւք զիեաֆէթ պիզէ իսապէթ էթմիւշ իտի :

Պէնտէնիզ պու Մարտիրոս վարժապետին աշիզի օլտուղումտան, զիեաֆէթտէ օնուտա պուլունտուրտում, նէ տէրսինիզ... Ալլահ պիլիւր սէօյլէտիյի սէօգլէրէ, կէթիրտիյի լաթիֆ վէ կիւզէլ թէմսիլլէրէ, վէ վէրտիյի նուհ բէնտէրէ, հայրան օլմատըզ քիմսէ գալմատը : Զանն էտէրսին քի քէլիմէլէր աղզընտան բէրիլէլ իլէ էօյլիւլիպ էօյլէ չըգըեօր կիպի ճիւմլէեէ մաաշալլահ... չաղըրթտըրը ըտը :

Արգասաշլարըն հէփսիտէ պունա պիր մուհապէթ պաղլաեըզ, օնտան սօնրա զիեաֆէթ սըրասը քիմէ կէլտի իսէ Մարտիրոս վարժապետի տէ պուլունտուրտում :

Հայլէֆ քի, պու գէվալը ատամա Հագգ թէալանըն իհսան էթմիւշ օլտուղու լուծֆու մէկէր իսէ պիլիմ տինսիզ հէրիֆ⁽¹⁾ չօգսունուր, վէ ճիւմլէնին էթտիյի հիւրմէթ վէ իհթիրամտան տօլաեը իշէրիսինտէն գուտուրուր ումուշ :

(Գուսուրու պաշեմա)

(1) Պուրտաքի ալիմ լաֆգընը վագթինին ալիմի, վէ քերականութիւն տէրսինի տէ, հոլովմունք անուանց կիպի շէլէրի աննամալը տըր :

(1) Պու ատէմին Սէրճիւմէյի հալի իլէրուտէ կէօրիւնէք տիր :

ԷՏՈՒԱՐՏ ՃԷՆՆԵՐ

Ինկլիթերրա աթըպպայը մէշուրէսինտէն Էտուարտ Ճէննէր, Էհլի իսթիգաստան օլտուղու իլէ պէրապէր, սաիր խասափսի միւսթահսէնէ իլէ տէ միւթթասըֆ պուլունտուղունտան, 1798 թարիխինտէ միւսիլէ նէվինտէն օլարագ չիչեֆ խասթալըղընըն նապէտիտ օլմաը, վէ պիւթիւն տիւնեատան տէֆ վէ իմհասը զըմընտա աշը ուսուլինի իճատ էյլէմիշ, վէ ինսան ճինսինէ տիւնեա տուրտուգճա

ունուտուլմանեաճագ սիւրէթտէ, պիր ուլու հիմմէթ վէ խըտմէթ էթմիշ տիր:

Պու մէլուն խասթալըգ, աշը իճատընտան էվվէլճէ միլիօնլար իլէ չօճուղընար, վէ պաղի տախի պիւնիւքլէրէ գըրկըն վէրիր օլտուղու, վէ տէֆ ու տէվասընըն չարէսի իչուն պիւթիւն էվրօպաճա օղրաշըլըպ, վէ նէչէ թարիգ վէ թէտպիրլէր արաշտըրըլտըղը հալտէ, Տօգթօր ճէննէրին վաղթինէ գատար սէպղաթ էտէն թէչէպպիւսաթտան, պիր նէթիճէյի միւֆիտէ հասլ օլամամըշ ըտը:

Տօգթօր ձէններ պաղի ինէք սա-
ղանլարն փարմագլարը իւզէրինտէ
պիր նէվի սիւլիւնի չըգտօր օլտու-
ղունու կէօրիւպ , սէպէպինի սրաշ-
տըմաաա ինէքլէրին մէմէսինտէ հա-
սըլ օլան սիւլիւնիէրտէն սիրաէթ էթ-
մէ օլտուղունու չագըպ , ծնտան սօն-
րա պիւթիւն կիւն պու շէյէ ֆիքիր
իշլէթմէյէ , վէ չօպանլարտան , վէ
չիֆթիւք սահիպլէրինտէն պու պապ-
տէ արիզ ամիգ մալիւմաթլար ալմա-
հա պաշլատը , վէ վագը օլան իգ-
տամաթը իսթիգսաքեարանէսի , ա-
գըպէթ սէմէրէյի նաֆաասընը իպրազ
գըլտը :

Հէր պիր նէվիճատ շէյէրտէ վագը
օլա կէլտիկի կիպի , իշին պիտանէթին-
տէ Տօգթօր ձէններ տախի չօգլար
թարաֆընտան իսթիհզա , վէ թահգիր
օլունմուշ իսէ տէ , քէնտիսի զանէթ
վագուր , վէ սէպաթլը պիր զաթ օլ-
տուղունտան , ալէյհինտէ սէօյլէնիլէն
սէօլլէրէ ասլա էհէմիլիէթ վէրմէ-
տէրէք թէճրիւպէսինէ տէվամ էթ-
միշ , վէ ինթիհասընտա ալէմին թէ-
հայեիւրինի միւճիպ օլաճագ սիւրէթ-
տէ իշի իլէրիլէթմիշ իտի :

Նասըլքի մաալիւմ տիւր , աշը պաշ-
գա շէյ օլմանըպ , ինէքլէրին մէմէլէ-
րինտէ հասըլ օլան պիր նէվի սիւլիւ-
նի ճիրաաթընը , չօճուգլարն գօլ-
լարընըն մահալի մուայեէնինէ վէ
թէնլէրի իշինէ գալէմ իլէ աշլամագ
տըր :

Պու ուսուլ ինսան եումլուճաղը օ-
լան յիյէի խաթալըղընը քիւլիւէն
տաֆի , վէ էպնայը պէշէրին մուհա-
ֆաղայը սըհէթինէ նաֆի օլտուղու ,
ազ կիւն իշինտէ ինկիլթէրրանըն հէր
թարաֆընտա , վէ էվրօպանըն պաղի

գըլթալարընտա շուեու պուլմուշ տուր
շէօյլէ քի ,

Պու ուսուլ Տօգթօր Տէ փարթօ
Ալամանեաա , վէ Տօգթօր Սագգօ
իթալիաա , նէշը ու իյլան էթմիշ օլ-
տուգլարը իլէ պէրապէր , իք սէնէսի
6 — 7 եիւզ պին քիշի աշլամըշլար տըր :
Վէ Բուսիա մէմալիքինտէ տախի քէ-
մալը մէմուհիլէթլէ գապուլ օլու-
նուպ , հաթթա իմէրաթօրուն վա-
լիտէսի թարաֆընտան Տօգթօր ձէն-
ներէ պիր գըլթա իլթիֆաթնամէ իլէ ,
պիրտէ կիրանպահա էլմաս հէտիլէ
կէճնտէրիլմիշ տիր :

Աշը ուսուլ միւթէագըպէն Շը-
վէտ վէ Տանիմարդա մէմալիքինէ տա-
խի կիրիպ , անճագ օլ էսնատա ին-
կիլթէրրա իլէ Ֆրանսա պէյինտէ
մուհարէպէ օլտուղունտան Ֆրանսա-
աա իսխալը անճագ 1800 սէնէսինէ
տօղրու վագը օլմուշ , վէ քէմալը մէմ-
նուհիլէթլէ գապուլ օլունմուշ տուր :

Սպանիատա Ֆրանսատան էվվէլ
շուեու պուլտուգտան պաշգա , Գը-
րալիչատան թահսիլ օլունան մէէգու-
նիլէթ իւզէրինէ Տօգթօր Պարիս Ասի-
ատա վէ Ամէրիգատա պուլունան
Սպանիա մէմալիքինէ տախի կէթմիշ ,
վէ իճրայը ամէլիաթ էթմիշ տիր :

Տօգթօր ձէններ տախի հէր նէ
գատար պու ուսուլ Հինտիսթանա
տա իտիսալ արզուսունտա կէզտի
իսէ տէ , աշընըն էսնայը ըահտէ ըսը-
ճագտան պօզուլմասը , վէ Հինտիլի-
րին պիր գըսմը ինէյէ թափար օլտու-
ղու ճիհէթլէ մէմէսինտէն ալընան ա-
շընըն իսթիմալինի ճաիզ սայմամալարը
սէպէպիլլէ մուլաֆֆագ օլամամըշ
ըտը :

Ախիրէն Տօգթօր փարթօ աշընը պիր

նէվի գաղիսօյ իշխնտէ նազլ էտիպ, վէ օլ վազթին Հինտիսթան վալիսի լօրտ Ուէլլէպէյին մուավէնէթի իլէ Հինտիսթանտա տախի իճրաեա տէսթըրէս օլմուշ տուր:

Իիւլասէյի քէլամ աշը, իճատընըն ալթընճը սէնէսի պիւթին տիւնեաեա եաեըլլապ, վէ ումումէն սէմէրէսինի կէօթէրմէքաէ օլտուղու հալտէ, պիր ալալըգ Շըվէտ վէ Բուսիա թարաֆլարընտա, աշլաննլարտա տախի շէտիտ չիչէք խասթալըգլարը զուհուրիլէ փէք չօգ թէլէֆաթ վուգու պուլմագտա օլտուղունա նէզարէն, աթըպպայը ախիթէ թարաֆլարընտան քէշֆիեաթը ճէտիտէ իճրա օլունմուշ, վէ աշընըն հիւքմիւ անճագ եէտի սէնէ գատար սիւրէ պիլիպ, ծնաան սօնրա պէ թէքրար աշը իճապ էտէր օլտուղու գապուլ օլունարագ էվրօպատա վէ Ամէրիգատա էլէեվմ պու իհթիեաթա ըրաեթ օլունմագտա պուլունմուշ տուր:

Պու պապտէ պիղճէ լեպըմ օլան պապի խուսուսաթ, պի մէննիհի թէալա սէատէթի ինսանիյէ պահսընտա իզահ օլունաճաղընտան, պուրատա պու գատար մալիւմաթը թարիիլիյէսիլէ իթիֆա օլունտու:

ՈՒՍՈՒԼՈՒ ՔԻԹԱՊԷԹԻ ԹԻՃԱՐԷԹ

Պէշինճի նիւսիսէսէն տիւմ (սահիֆէ 68)

Շէհատէթ իմզասը սէնէտին նէրէսինէ վազ օլունսա միւնասիպ տիր:

Օսմանլըճա եազըլան սէնէտլըրին սազ, վէ էլսինէ վէ իպարէյի սախիլէ իլէ թասթիր օլունանլարըն իլէ սօլ թարաֆլա-

րընտան պազէն գաթլանարագ պիր մըգտար խալի մահալլ թէրք օլունմասը կէրչի շէհատէթին համիլէն եազըլմասը իշունատէթ օլմուշ տուր, վէ «շահիսիւ» իսարէսի իլէ շէհատէթ իմզասը տալ սէնէտին սաթըլլարընա գարըշմամագ իւզլէ շաիրասթ եազըլմասը պիր ուսուլ հիւքմիւ ալմըշ ալըր: Պունտան մագսէտ մէտեուն թարաֆլընտան վազ օլունաճագ իմզաեա, շէհատէթ իմզալարընըն մալիլուլ պուլունմամասը իսէ տէ, իմզանըն էվլէլինտէ «շահիսիւ» իսարէսի եազըլտըլը հալտէ զիրի սէնէտտէ, վէ մէտեունն իմզասը սըրասընտա վազ օլունմասընտա տա պիր մահալլ եօգ տուր:

Սէնէտին թարիիլին տախ չուանը իթինա պիր ճիհէթ վաթ մը տըր:

Հէր նէվի սէնէտին եէվմի իթասը մասալիւմ օլմագ, վէ ժուրնալ տէֆթէրինէ ագապինտէ գայտ գըլընմագ իւզլէ թարիի վազ օլունմասը լիւզիւմիւ տէրքեար իսէ տէ, հէր նէվի սէնէտէ, վէ ալէլ խուսուսա քօլիչա վէ ուսուլճա եէքտիկէրինէ միւշապիհ օլան պօնօ վէ սըլխարշ եանի էմրէ մուհարէր թահվիլթա եէվմի իթա, վէ հավալէսինտէն էվլէլ թարիի վազ օլունմասը գանօնէն մէմուլ օլտուղունուն թիճարէթ գանօնամէյի հիւմանունունուն տօգսան ալթը, վէ եիւզ գըրգ տէօրտիւնճիւ պէնտլըրինտէն միւսթէպան օլաճաղը, վէ պու մէմուլիէթէ իթթիպաէն սէնէտաթա եէվմի իթասընտան էվլէլ թարիի վազընտան իհթիրազ օլունմասը լեպըմ կէլէճէյի տէրքեար տըր:

Չունքի սէնէտաթա եէվմի իթա վէ հավալէսինտէն էվլէլ թարիի վազ օլունմասընըն պիր նէվի հիլէեէ հասը օլունաճաղը միսիլիւ, թասմիւ իլէ օլմանըպ տա գաթլէթէ մէպնի օլտա պիլէ ժուրնալ տէֆթէրինէ եէվմի իթա վէ հավալէսինտէն ագտէմգայտ օլունամանաճաղընտան, վէ թարաֆլընտէն պիրիլին իթլասը վուգուլինտէ, գանօնամէյի մէգըլուրուն եիւզ էլլի ալթը, վէ եիւզ էլլի եէտինճի պէնտլըրի ահքանլընճա քիէնլէմ եէքիւն հիւք-

միւսն է գօնուումսը մուգաորէր օլան թաւա-
վիզ վէ հաւալաթտան ատտ օլունարագ ,
նազարը իթիպարտան սագըթ օլմասը մէլ-
հուզ իտուլինտէն , վէ մուսաթէր թա-
րիւ վազը իլէ իսէ քէզալիք պիր տէսիսէ
հիսս օլունարագ , եաթօտ սահիպի սէնէ-
տին , թարիթինտէն էվվէլ վէֆաթը վու-
գու պուլարագ իհթիճաճէ զայրը սալիհ
թուլթուլմասընը միւսթիճ պուլունաճա-
ղընտան , թիւճճար օլան զաթ թաաթի օ-
լունան սէնէտաթա էվվէլ վէ սօնրա թա-
րիւ վազ օլունմասընս զաեէթ տըզ-
գաթ վէ իհթիմամ իթմէլի տիր :

Թարիթէր միւսթիլիֆ օլտուլունտան
պիրիթինն տիկէրինէ թէրճիհի ճաթիզ
մի տիր :

Գաթէթէն թարիթէրին եէք տիկէրի-
նէ թէրճիհինտէ , վէ եաթօտ իքիսինն
պիրտէն իսթիմալինտէ պիր պէիս օլմա-
եըս , պու պապատէ հէր քէս մուսայեէր
տիր , անճագ Արապի իլէ Բումի թարիթ
պէյնինտէ սէնէվի օն իքի կիւն թէֆէվ-
վիթ վուգու պուլար իտուլինտէն , միւ-
րիւրիւ պէման իլէ իքի թարիթ պէյնինտէ
հայըճա ֆարգ կէօրիւնէճէյի , վէ սէ-
նէտճէ ինգըզայը վատէ եաթօտ մուհա-
սէպէյի կիւզէլթէ ճիհէթլէրինճէ իսթի-
լաֆ հուսուլա կէլէճէյի էճիլտէն , թա-
րիթէյնի մէզքիւրէյնտէն պիրիթինն , վէ
ալէլիսուսուս թէլլիլի գուեուտա վէսիլէ
վէրմէմէք իւզրէ թուլթուլան ժուրնալ
տէֆթէրի թարիթինն իսթիմալի ճաթիզ
վէ միւսաթիս տիր :

Թարիթ սէպէպիլլէ օլան իսթիլաֆ
պաշլըճա պօրճլարընս Բումի վէ ալա-
ճագլարընս Արապի թարիթ իսթիմալլէ
իսթիֆատէեէ գալլըճան միւրապահա-
ճըլար իլէ , եէվի թէֆէվվիլթիւ սէնէ-
վիլտէն ֆաթտէ չըգարմագ էֆքեարըն-
տա պուլունան միւսճճիր , վէ միւսթէ-
ճիլլէր սրապընտա զուհուր էտէր , ան-
ճագ Բումի թարիթ տէվաթիլ ըէսմիլտէ
տաթի իսթիմալ պուլթուլմագտա օլտու-
ղունտան , սէնէտաթըն թարիթի էսաթի-
սի Բումի օլմագ , վէ Արապի իսէ իհ-
թիեաթէն , վէ տէրէճէյի սանիլտէ օլա-
րագ վազ գըլընմագ էվլա տըր :

Թարիթին ըագամ , եատէ եազը իլէ
թահրիթինտէ պիր ֆարգ վաթ մը տըր :

Թիւրքի սէնէտաթըն էքսէրիսի եազը
իլէ սէնէ վէ թարիթի եազըլարագ պէտ
էտէր օլտուղու հալտէ , զիրի սէնէտէ
ըագամ իլէ տէ վազը թարիթի օլունա-
րագ իքի ճիհէթի տէ ճամի պուլունուր ,
վէ պու վէճհլէ օլ պապատէ պսուլի իշ-
թիպահ օլան նօգթաթ մուհաֆաղա գը-
լընմը օլար իսէ տէ , էլիլնէ վէ իսլարէ-
յի սաթիլէ իլէ եազըլան սէնէտաթըն էք-
սէրիթինն զիրինէ ըագամ իլէ վազը թա-
րիթի օլունարագ իքթիֆա օլունմագտա
տըր : Պու ճիհէթ , մօր եաթօտ կոպեա
տէնիլէն միւրէքքէպլէր իլէ եազըլան սէ-
նէտաթ իչուն չիւպէէնէ վէսիլէ , վէ թէպ-
տիլ թաղեթիննէ միւստատէ վէրմէլ իսէ
տէ , պօղուլուլ շըգա պիլէն միւրէքքէպ-
լէր իլէ եազըլան սէնէտաթտա , թարի-
թին եալընըլ ըագամ իլէ թէրգիմինէ
գանաթ էթմէեիլ եազը իլէ տէ եա-
զըլմասը , մէլնուզ պուլունան պիր թա-
գըմ ուլղունսուզլուգտան բէլինէն մու-
հաֆաղասը տէմէք օլաճագը վազիհ տիր :

Սէնէտաթա վազըլիմալ իչուն շաեանը
միւթալաա պիր ճիհէթ վաթ մը տըր :

Խաթթը տէսթի օլան զաթ , իթա է-
տէճէյի սէնէտէ իսթէր քէնտիսի եազ-
սըն , իսթէր աթէրի , իսթէր քէնտի լի-
սանընճա օլտուն , իսթէր էլիլնէյի սա-
իրէեի հալի , քէնտի իսթթը տէսթիլլէ
իսկալամասը ճաթի տիր , անճագ վազ օ-
լունան իսկա մասրուֆ օլմասըղը հալ-
տէ , պիլթիլէրէ ինքեարա վէսիլէ վէրիլ-
մէմէք վէ թէպէյեթիւնտէ սուուպէթ
էլլիլմէմէք իւզրէ , իքի նէֆէր տաթի
միւթէպէր շահիտ իսկասը վազ էթտիր-
մէսի , վէ իսթթը տէսթի հիլ օլմա-
եան զաթըն տաթի , էմի վէ մէկու-
նիեէթի իւզէրինէ տիկէր պիր զաթ
թարաֆընտան իսկասընըն թահրիլլէ
, իսլամ իսէ միւհր եաթօտ ըարմագ պա-
տըրըլտըգտան , վէ ինքիթիան իսէ սէ-
լիպ եանի (խալ) իշարէթի քէլիտէ էթ-
տիրիլթիլտէն սօնրա , քէզա շաթալարընը
թանըր իքի նէֆէր տէ միւթէպէր գէվա-
թա իսկա իլէ շէհատէթ էթտիրիլմէսի
ուսուլու միւթթէլէգէ , վէ ատէթի պէլ-
տէ իքթիգասընտան տըր :

(Մապասի սօնրա)

Գ Ը Ջ Ի Լ Է Գ Ո Ւ Շ

Միւրդիւ ¹ ճէնճէք կէլ պէնիմ օլ,
 Պագ ալթուն տուր գաճէսիմ,
 Օյնա սէրպէսք Եէ իչ պօլ պօլ,
 Սէնսէ չօգ տուր ճէվիլէսիմ,
 Են գուշլար շահր,
 Կէօնիլ Ֆէրահր :

Մահրույ ² իլպէր լուքֆ էք գօյ վէր,
 Կէօչ ³ վագքի իր պու մէվսիմ,
 Վարան բարլը ճէր ֆէս սէվէր,
 Ֆաիսէ էքմէզ գէր ⁴ ու սիմ ⁵,
 Ալթուն գաճէս ճէ,
 Ա'ն... վարան էիճէ :

¹Գուշ. ² Այ երգչիւ. ³ Կէօչիւճիւ գուշլարըն
 պիր վագժը վար տըր քի, հէփսի պիրտէն թօիլանըպ

մահալլէրինէ ավտէթ էտէրլէր, վէ մէվսիմի կէլինճէ
 գաֆէստէ օլանլարը տաիսի, թապի պիր թէլաշ վէ

Ինսան էլլէ խօսէմ⁶ քայիր⁷,
 Եօմա պէնիմ նէճէսիմ,
 Աւիգէնիմ Խիւսա պիլիր,
 Պէսլէրիմ միսլի նէճսիմ,
 Է՛յ գալպ միճքահր⁸:
 Իւռուազ տիլխահր⁹:

Էսէմէզ ռու հասնա¹⁰ բուլին¹¹,
 Նամ Ապէղէս¹² սէ քէրսիմ¹³,
 Հիչ գրլմազ մը ճագիպ¹⁴ բուհին,
 Պէնիմ տախի նէլպ հիսսիմ,
 Լաֆին բիւր սիւնէ¹⁵
 Տէր վարան եիւնէ:

Ֆէրամուշի¹⁶ վարան իչուն,
 Լուսա¹⁷ վէրիւր խուլուսիմ,
 Պուլնա շաւրպ Դիոս¹⁸ տա չուն:
 Տէսի տիրիլ . . . Իւլիսիմ¹⁹,
 Սէն պու իգահր,
 Սայ հուպպ քէնահր²⁰:

Ալթուն գաճէս օլտա տա քախք,
 Ճիւսա²¹ գրլար հէմ ճիւսիմ,
 Նէ՛ օլ Լուսա նէ՛ ալի պախք,
 Նէ տախի բիւ վէ²² պէսիմ²³,
 Ուլմազ միսլինէ,
 Ա՛հ . . . վարան եիւնէ:

Չի չարէ տիր արթըզ հէյ վնն . . . ,
 Դաք էսէնիմ պէն սէսիմ,
 Ինպար Եօլուն բուք միւրէննահ²⁴,
 Տէտօր քապիի վասիմ²⁵,
 Գիմ պու էճվահր²⁶,
 Սայմազ մէյլ րահր²⁷:

Տէյսի բիրվէ²⁸ ճիլէրկեհնահ²⁹,
 Արզ էքսիլին սօն իսիմ,
 Պէն սէ ինաս էքմէմ տահա,
 Դաք էսէլիմ կէլ ֆէսիմ,
 Պուրտա պու սէնէ,
 Ա՛հ . . . վարան եիւնէ:

չապայտ տիւշերլէր .⁴ Ալման .⁵ Կիւմիւշ .⁶ Թամ-
 ԼԷ ահէնկլի .⁷ Գուշ .⁸ Անախմար .⁹ Աշիգլէրին
 արգուլէտիլի .¹⁰ Կիւզէլին միւշէնէսի .¹¹ Եիւզ .
¹² Պիւսիւք Իսթէնալէրին էն մէշուր րէսսամը օ-
 լուպ , քէնտի րէսմինի Ապէղէստէն մարտարնն
 չէքմէմէսինի էմր էմմիշ խտի , պու մէշուր րէսսամ-
 փէք չօզ հայրէթպախշ րէսիմլէրտէն պաշգա , պիրտէ
 ասըլ կիպի էրքէք ած րէսմի չիզիպ , ս տէրէնէ պէն-
 զէթմիշ խտի քի , կէօրէն այլըրլար սաղ հայվան զան-
 նըյա քիշնէրլէր խտի .¹³ Բէսմ էթմէք .¹⁴ Քիւտի-
 նէ չէքիճի .¹⁵ Տօլկուն եւրէք , վէ կէօյլու .¹⁶ Խա-
 թըրտան չըգարմազ , ունուծմազ .¹⁷⁻¹⁸⁻¹⁹ Տէլէմա-
 զըն փէտէրի Իւլիս Իմակէ հիւքիւմտարը օլտուղու

Ս Ա Վ Թ

Ալթունճը Աիւսիսէսէն տիւամ (սահիփէ 83)

Սանաի գըամընա կէլիննէ , ալեաթը
 մուսիգիյէ իլէ խազ , Եանի նօթա ի-
 չուն րէսիմ , տարպ իչուն իլմի հիսապ ,
 վէ խանէնտէլիք Եախօտ սաղէնտէլիք
 իչուն տախի այրըճա թաալիմ իճապ է-
 տէր օլմասընա մէպնի , Միւսիմսինիսին
 տիկէր իւշ գըզընըն տա պու ճիհէթ-
 լէրճէ մէհարէթլէրի պիհէմթա խտի :

Պու իֆատէտէն աննաշըրք քի , ճի-
 հաթը ճամիսարլա իպրազը էսէր
 իթմէքտէ պուլունան էհլի միւսիգի-
 նին նաղմաթ վէ թէրէննիւմաթը լէ-
 թաֆէթ միւթատը , գալպի ինսանա
 նէ տէրէնէ թէէսիր , վէ պէյնին էն
 իննէ տուկու սինիլէրլինի թահրէք
 խտէրէք , մահզուն վէ մաղմուլ գալպ-
 լէրի մէսէրրէթէ , բիւրաթէշ հիստէ-
 թի միւլաեիմէթէ , վէ ույուշմուշ տույ-
 կուլարը չէվգ ու զայրէթէ թէպտիլ
 վէ թաղէր էսէ պիլէճէք տիր :

Վէ պունա իսկէնտէրի ալիմին պիր
 կիւն վիւքէլասըլա պէրապէր , իշ ու
 իշրէթ վէ մէսէրրէթ իթմէքտէ իքէն ,
 սաղէնտէլէրին վուրմազաա օլտուղու
 մուհարէպէ հավասընտան միւթէէ-
 տիրէն նակեահ գըլըճընը չըգարարազ

հալտէ , մէշուր Տըրօվա ճէնկինտէ ֆիւթուհաթ գա-
 զանտըղտան սօնրա , ալտէթի էսնասընտա պիր ատա-
 եա թէսատտիւֆ էթմիշ խտի . օրատա Լուտաա իսմիլէ
 պիր լէզիլ մէյվէ օլտուղունտան , մահէթիտէ պու-
 լունանլար պու մէյվէտէն եէտիքէ այրըմազ իսմէ-
 մէզլէր , վէ վամանլարընը ֆիքիւրտէն ֆէրամուշ
 էտէրլէր խտի . Իլանլար իլահը օլտն Դիոս իշպու իգ-
 թիւրապա տիւշար օլտն Իւլիսի աճընըպ հազընտա
 եազըզլւր . . . օլտուն տէմիշ տիր .²⁰ Սըղլահնազ
 եէր .²¹ Ալթըմազ .²² Սէնին կիպի .²³ Կիւլէն Եիւզ-
 լիւ .²⁴ Իսմիւն .²⁵ Իրատէյի ճիւզլիյէ .²⁶ Սէօզ-
 լէր .²⁷ Մէյլ Եօլու .²⁸ Օգ կիպի .²⁹ Ճիլէրին մա-
 հալի , Եանի ճան էվի :

մուհարէպէ . . . տէեռու դափուեա
տողրու սիւրսալ իյլէմիշ օլմասը տէլիլի
քեաֆի իթթիսազ էալիլի:

Վէ հաթթա Գաւիթ մարգարէնին
հարփասը, վէ մագամը սուզու տիւ-
րասը թէէսիրաթընըն, Սափուզուն
հիտտէթամիզ գալպինէ հիւքմ իլէ,
շիտտէթի հըրս ու զաղապընը սիւ-
քիւնէթէ թահվիլ խտէր օլմասընըն
(Ա. Թ. ԺԶ. 23) բազամընտա մէս-
թուր իտույի տախի սըհէթի պահ-
սըմըզը միւէյէտ տիր:

Պու սէպէպտէն տիր քի, տէվլէթ-
լէր ասկէր թափօրլարընտա մուզիգա
սլաեը սլուլունտուրմաեը, ասկէրին
եէօրիւեիւշիւնիւն թահթը ինզիպաթ
վէ ինթիզամա ալընմասընա, վէ վա-
թան վէ միլլիեթ տույկուլարընըն օ-
եանմասըյա էօլիւրճէսինէ մուհարէ-
պէեէ սէվզ օլունմալարընա պիր վէ-
սիլէ վէ թէշվիգաթը մանէվիլէ հիւք-
միւնտէ թանըմըշլար տըր:

Իշթէ մուսիգիտէ օլան իշպու խաս-
սիեթթէ, վէ թէէսիրաթը պէղաեթ-
թէ մէպնի տիր քի, ալէլ ումում Խը-
րիսթիան միլլէթլէր այնը մուգատ-
տէպլընի, վէ գուտատսը շէրիֆի
թէրէնիւմսթ իլէ իճրա էաէրլէր:

Ձիրա պու իճրաաթտա գուվվէյի
միւֆէքքէրէեէ ախտ օլան, վէ պալեա-
տա թէվզիհ գըլընան խուսուսաթը
միւթէֆէրրիա քեամիլէն միւճթէմի,
վէ պու ճիհէթին ըուհ տույկուլարը-
նը, կիւնահ իշուն նէտամէթէ, վէ հէր
խուսուստա Թանիլը Թէալաեա թէ-
շէքքիւրիէթ, վէ շիւքրանը նիմէթէ
ինհիսար իտէճէյի թապիյի տիր:

Կէօրիւնիւր քի մուսիգիտէ օլան իշ-
պու թէէսիրի հայրէթմէէսիրէ մէպնի,
աթիգ Եունանիլէրին մուսիգի իլա-

հը օլան Ապօղօնուն օղլու ատտ էտիլէն
Որփէոս, եայ վէ քէմանը գուվվէ-
թիլէ, ճէհէնէմ իլահը թանըլան,
վէ շախսէն հէյպէթպախշ վէ զաղէպ
չէշման, վէ պաղըշլարը իսէ էօրֆիւ-
լիւ վէ աթէշֆիշան օլան Պըղըտօնուն,
տէրունու տէհէթ նումունունու ի-
հաթա իտէրէք, բէնչէյի էօրֆ ու իս-
կէնճէսինտէն զէվճէսի Եվրիսիկէեի
թախիս իյլէտի տէեռու հիքեաեէսին-
աէ մէսթուր տուր:

(Մապսի սօնրա)

Թ Ա Լ Ի Փ Օ Թ

Գարիունու քերամա տէր խաթըր էթ-
տիրիլի քի, Ֆէլէթին իքինճի նիւս-
խէսինին Ձէ իւնճիւ սահիֆէսինտէ, վէ
Գօմէլաստիգ աղաճը պահսը իշինտէ,
ճափօնըլարըն պիր նէվի աղաճ եափ-
րաղընը քեաղըտ եէրինէ գուլլանըլար
օլուղունտան պահս էտիլմիշ իտի:

Իշթէ մէգքիւր աղաճ նէվինտէն օ-
լարագ, Թալիփօթ տախի պիր ճինս
խուրմա աղաճը օլուպ, Սէյլան ատա-
սընտա, վէ պաշլըճա Հինտիսթանըն
Մալապար տէնիլէն սահիլ թարաֆ-
լարընտա թէնէպալիւթ էտէր իմիշ:

Մէվսուգ իւլ իիպար պիր սէյեա-
հըն ըրվաեթթինտէն, վէ անը միւէյ-
եէտ օլան ըէսմինտէն աննաշլարըլընա
նէզարէն մէգքիւր աղաճ, քէօրիւնտէն
պէտ իլէ, պիթթէտրիճ ինճէլէրէք
ֆէվզ էլ զաեէ ուզար, վէ պիզիմ գա-
վաղլարըմըզ կիպի տալը պուտաղը
օլմաեըպ, վէ իրի եափրագլարընը
տախի տէրէսինէ եաղըն եէրինտէն
չէմիյէվարի սիւրէթտէ աշար ըմըշ:

Պէեանա հաճաթ օլմասըզը իւզրէ,

ճեղիլէյի մէղքիւրէ մանթագայը մահ-
րուգա տախիլինտէ պուլունտուղուն-
տան, կիւնէշին շիտտէթի հարարէթի
էսնասընտա հէր պիրիսինին կէօլկէսի
ալթընտա 10—12 քիշի պարընըր ի-
տույի միւսպէթ տիր:

թէ կէօրէ 100, վէ 'պազի իֆատէեէ
նէզարէն 30 երլտա պիր քէրրէ աշ-
տըղը, վէ քիրազ նէվլնտէն օլարագ
հասըլ օլան մէյվէսինին եէնմէեիպ, վէ
իշէ եարամատըղը կիպի, չիշէք աշմա-
սընըն գօճամասընա տէլալէթ էտէր

Թ Ա Լ Ի Փ Օ Թ Ա Ղ Ա Ճ Շ

Պու աղաճ էն էվվէլ եափրագլա-
րընտան եօգարը օլմագ իւզրէ պաղա
կիպի պիր մահֆագա հասըլ էտիպ,
վէ վագթըր կէլինճէ սէս իլէ չաթլա-
հարագ աշըլըր, վէ գօյու սարըր ըէսկ-
տէ օլան չիշէքլէրի թուլթամ թուլթամ
սարգըլըր ըմըշ:

Անճագ թալիփօթ աղաճը հէր սէ-
նէ չիշէք աշմաեըպ, պազըր ըիվաեէ-

օլաուղու ճիհէթլէ, եէրլիէր չիշէյէ
եանաշան աղաճլարը քէսիպ էօղիւնիւ
չըգարարագ ուն կիպի էզէրլէր բիշի-
րիլէր, վէ եէրլէր իմիշ:

Բիվաեէթէ կէօրէ պու աղաճըն
պիւեիւք մէնֆատթը եափրագլարըն-
տա տըր, նիշունքի ասընտա զաեէթ
բարլագ վէ բիշլին օլաուղունտան
պաշգա, պիր գաթ տա սըգըշտըրըպ

վէ սուեունու չըգարարագ զուրու-
տուրլար, վէ թըպգը Խիշէ կիպի օ-
լարագ չօգ վագըթ քեաղըտ եէրինէ,
վէ ալէլ ումում շէմսիյէ վէ եէլիագէ
իմալինէ գուլլանըլար ըմըշ:

Մէգքիւր եափրաղլար գուրուտուգ-
տան սօնրա Խիշէ միսիլու գըվըլըր
գաթլանըր, սուտան ըսլանմագ, վէ
կիւվէ սօգունմագ օլտուղու ճիհէթ-
լէ, Սէնկալըլար փէք չօգ միւհիմ
շէյլէրինի տէմիր գալէմ իլէ պունլա-
րէն իւղէրինէ չիղէրէք պիր նէվի սի-
եա՜ պօյա սիւրիւպ, վէ մուսախարէն
սիւմէտէ մէզպուր չիղէքլէրին արա-
լարընաա գալան սիեա՜յըգ բարլագ
եաղը հիւքմիւ ալըր ըմըշ:

Պունտան տա պաշգա մէգքիւր եափ-
րագլար խանէլէրի էօրթիւլէրինէ, վէ
պաշգա շէյ իմալինէ, վէ տահա փէք
չօգ իհթիեա՜ղարընա եարար իմիշքի,
թափսիլթա հաճաթ մէսս էթմէզ:

Պիզիմ պու պապուտէ ալաճաղըմըզ
հիսսէ շու տուր քի, Հագգ Թէալա
հագրէթլէրի, տիւնեանըն հէր թա-
րաֆ վէ գըթաաընտա, եէրինէ մէվսի-
մինէ վէ իգթիզաաընա կէօրէ քէնտի
լութֆ ու ինսսէթինի իհսան էթմիշ,
վէ գուլլարընը հէր տագըգա իչուն
համո ու շիւքրանիեթէ պօրճու էյ-
լէմիշ օլտուղունա իչպու թալիփթ
աղաճը տալիս պիր տէլիլ տիր:

ԵՄՍԻԼԷՅԻ ԷՏԵՊԻՅԷ

Ալթունուն րէնկի օ ճինս սարըլարտան
տըր քի, էքսէրի խասիս ատամլարըն լէհ-
ճէսինտէ միւշահատէ օլունուր:

Պու ալէմուտէ քիմիսի նամուսունու փա-

րանա տէյլիւր, քիմիսի տէ փարասընը
նամուսա, շու ալըշվէրիտէ հանկըսընըն
խայլը չըգաճաղընը նամուսուտան մը
սօրմալը նամուսուգտուն մը, իշթէ սա-
նա պիր մէսէլէ . . . :

Քէնտիսինի զէնկին, ալիւ, վէ գուտ-
րէթլի կէօթէրմէք ազմինտէ կէզէնլէր,
տափասընըն սիւպիւթի իչուն քէնտի շէ-
հատէթինի կէշիրմէյէ չալըշան ահմագ
տափաճըլարա պէնզէրլէր:

Շէրիաթճըրէ էհգագը հագգ իչուն ա-
րամաեղպտա, սէօզ պէնիմ օլուն տէ-
եու արանանլար, պիր նէվի զասիպ սա-
եըլըլար:

Պիր շէյ պիւմէեէնլէրին պիրինճիսի եէ-
նի տօղան չօճուգլար, վէ իքինճիսի էն
ալիւ ֆէյլէսօֆլար տըր, ամա պիլիւրիմ
տէեէնլէր չօճուգլուգտան գուրթուլուպ,
վէ ալիւլէր տէրէճէսինէ վասըլ օլամա-
եարագ օրթա եէրտէ գալանլար, վէ
պիր շէյ պիւմէտիքլէրինի աննաեամաեան-
լար տըր տէտի, Բասգալ:

Պունա տէրլէր ճեհիլի միւրեֆֆեպ ճէ-
հալէթին պիրիսի պիւմէմէք, վէ տիկէրի
պիւմէտիյինի պիլիւրիմ զանն էթմէք տիր:

Ագըլ իչուն քիպը էտէն գաթ ագըլըզ
տըր. մալի իչուն քիպը էտէն ինսաֆաղզ
տըր. վէ հիւսնիւ իչուն քիպը իտէն իսէ,
թապիաթսըզ տըր, խթէր իսէն թէճրիւ-
պէ էյլէ . . . :

Ապրիլ 1 sk ushul աշարմագ.

Ձըրանսատա պիր ճինս պալըզ օլուպ,
Ապրիլ այընտա սէրսէիլէնիւր վէ գօլայ
ալլանըր օլտուղունտան, սէրսէմ ատէմ-
լէրէ Ապրիլ պալըզ տէնիր օլմասը, պու
ալտատըճըլըն շուեու պուլմասընա վէ-
սիլէ օլմուշ տուր: